

ДО

ВСС - 14280

31-10-2017

**ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

К О Н Ц Е П Ц И Я

на Борислав Боби Сарафов

кандидат за директор на Националната следствена служба

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

Още в началото искам да уточня, че в концепцията си излагам само основните и най-важни свои виждания за актуалното състояние и за проблемите, свързани с работата на Националната следствена служба, както и за начините, методите и средствата за тяхното преодоляване.

Нямам, и не бих могъл да имам, претенции за изчерпателност, тъй като считам, че това е непосилна задача за един човек, независимо от професионалните му и личностни качества и опит. В този смисъл, в бъдещата си работа бих разчитал много на идеи и предложения както от колектива на НСлС, така и от професионалната организация – Камарата на следователите.

В концепцията ще предложа своите идеи за развитие на НСлС, като дори и да не бъде избран, се надявам впоследствие избраният от вас кандидат да приеме позитивно някои от моите виждания за развитие на институцията и да ги приложи в работата си.

I. Лична мотивация за заемане на длъжността директор на НСлС.

Приех номинацията си за директор на НСлС не само като признание и оценка на моите професионални качества. Приех я като оценка и признание за работата и успехите на всички мои колеги, с които съм работил през последните години – както тези, с които изградихме специализираните прокуратури, така и колегите от ВКП, с които работя ежедневно. Приех номинацията си и като висока оценка за работата на целия ръководен екип на прокуратурата в момента.

Приех номинацията, защото в последните години НСлС, под ръководството на колегата Евгени Диков, постигна много, но не трябва да се спира дотук. Постигнатото трябва да се доразвие и надгради. Убеден съм, че много от новаторските решения, които предишният директор е въвел в работата, биха могли да се приложат в по-широк мащаб в рамките на разследванията.

Същевременно, мотивите ми да приема номинацията за директор на НСлС са свързани с притежавания от мен значителен професионален и административен опит като следовател и прокурор във всички нива на системата – районно, окръжно, апелативно и върховно.

Петгодишната ми работа като следовател, включително по множество тежки и с висока фактическа и правна сложност дела */нарколабораторията в с.Опицвет, делата срещу Боян Петракиев – Барона, няколко дела за разкрити други нарколаборатории на територията на Софийска област, дела за отвлечане и убийства/*, ми даде възможност да натрупам непосредствен опит като разследващ магистрат. Оценявам опита ми на следовател за изключително ценен, особено след реформата от 2009 г. и преминаването на следствените органи към системата на прокуратурата.

Като прокурор също съм работил по много от т.нар. „знакови дела“ - Братя Галеви, Златко Баретата, Килърите, Атанас Мъндев, Огнян Атанасов, депутата Митхат Табаков, прокурорите Димитър Викентиев и Тома Томов, служителите на Пътния фонд Любомир Лилов и Иван Владимиров. Факт е, че нито едно от тези дела не е провалено, върнато от съда за допуснати процесуални нарушения или приключено с оправдателна присъда.

Същевременно имам и значителен управленски опит в системата на прокуратурата. Заеманата от мен длъжност като заместник на главния прокурор при ВКП ми даде възможност за мащабен поглед от най-високо ниво върху функционирането и управлението на тази система във всичките ѝ аспекти.

В дейността си като административен ръководител на АСП, организирах създаването на специализираните прокуратури – кадрово, материално-битово, административно. Организирах и обучението на новоназначените в специализираните прокуратури магистрати, голяма част от които нямаха никакъв практически опит по дела за организираната престъпност. Успях да се справя с управлението на финансите, човешките ресурси, материалното и информационно осигуряване. Заедно с колегите ми положихме успешно начало на дейността на тези нови за съдебната ни система прокурорски структури, които се развиха и укрепнаха и към настоящия момент дават видими за обществото резултати.

Немалък управленски опит натрупах и в качеството си на ръководител на няколко от съвместните екипи за разследване, които постигнаха най-голям успех по делата срещу знакови фигури от организираната престъпност. Това обогати опита ми по прилагане на някои новаторски принципи и техники за разследване на организирани

престъпни групи /разследване чрез служител под прикритие, доверителна сделка, контролирана доставка, ефективно проследяване, проверка на компютърна информация, използване на сътрудничащи свидетели и обвиняеми, задълбочен финансово-разузнавателен анализ и проследяване на паричните потоци на генерирания престъпен капитал/.

Участвал съм в множество обучителни инициативи по редица национални и международни програми /в САЩ, Испания и Германия/, подробно описани в кадровата ми справка.

Награждаван съм от ВСС, главния прокурор, директора на ФБР на САЩ.

Именно натрупаният от мен дългогодишен професионален практически и управленски опит, както и участието ми в множество различни форми на обучение и повишаване на професионалната ми квалификация и немалки постижения, ми дават субективната увереност и убеждение, че бих могъл да се справя успешно с една от най-тежките отговорности в системата на съдебната власт – тази на директора на НСлС.

II. Анализ на състоянието на НСлС.

1. Работа на НСлС по досъдебни производства и съдебни поръчки.

Познавайки добре работата на предишния директор на НСлС, уверено мога да кажа, че НСлС не се нуждае от спасител. Същевременно постигнатото може да бъде надградено и развивано.

Към момента професионалният ресурс на НСлС все още не се използва пълноценно. Напротив, тенденцията за намаляване на броя

дела, възложени за разследване на НСлС, продължава. През 2014 г. на НСлС са възложени 71 досъдебни производства */в т.ч. новообразувани и получени от други служби/*, през 2015 г. броят им е 41, а през 2016 г. - едва 58. Като цяло намалява и общият брой разследвани дела от службата – за 2014 г. са 534, за 2015 г. са 398, а през 2016 г. са намалели до 312 д.п. Тези цифри очертават несъмнения извод, че високопрофесионалният ресурс на НСлС не се използва оптимално, че следователите постепенно */без сами да са виновни за това/* се превръщат в „скъпо платени безработни“.

Средната натовареност на един следовател от НСлС също намалява и през 2016 г. е била 6 досъдебни производства и съдебни поръчки на един следовател. Показателят за приключени с мнение за съд дела е 0,56, т.е. на следовател се пада по половин приключено с мнение за съд дело за една година. Всъщност по този показател, макар и твърде скромнен, дори има подобрене, тъй като за 2015 г. същият е бил едва 0,38 приключени д.п. с мнение за съд от един следовател.

Повече от очевидно е, че на фона на претоварените разследващи полицаи, както и на прилично натоварените с дела окръжни следствени отдели, натовареността на следователите от НСлС е обидно ниска за техния безспорен професионален капацитет. Приключените д.п. през 2016 г. са общо 152, като от тях с мнение за съд са 43 бр., за прекратяване 77 бр., за спиране 28 бр., а 4 са изпратени на други следствени отдели. Разбира се, трябва да се направи уговорката, че делата в НСлС като ниво на фактическа и правна сложност са несравними с общото ниво разследвани д.п. в страната.

Не е добра картината и при срочността на разследването. От приключените през 2016 г. 152 д.п., 82 са разследвани над една година. Всъщност делата, приключени в едногодишен срок, са основно тези,

които са възобновени или върнати с указания, т.е. по които разследване вече е провеждано /т.е. не е започнато от нулата/ - било от НСлС, било от други органи. Същевременно проблем има с досъдебни производства, образувани още през 2011 г., а дори и по-назад във времето. Все пак отчитам, че за това има и обективни причини, като най-честите са неизпълнени молби за правна помощ, изпратени до компетентните съдебни власти на други държави.

Разбира се, всички горепосочени негативни констатации следва да бъдат разглеждани през призмата на обстоятелството, че именно в НСлС са концентрирани разследванията по най-тежките дела в страната. Без да ги посочвам конкретно, става въпрос за дела с най-високата възможна фактическа и правна сложност, за разследване на сложни и многопластови престъпления срещу финансовата и данъчната система, против личността и стопанството, както и на изключително тежки транспортни и промишлени аварии.

Една съществена част от дейността на НСлС включва работа по изпълнение на молби за правна помощ по наказателни дела. Тази дейност не бива да се подценява, тъй като именно по бързината и качеството на изпълнение на съдебните поръчки нашата страна се оценява като добросъвестен и достоен партньор на колегите си както от страните от ЕС, така и от другите държави. Моят поглед върху работата на НСлС, в качеството ми на ресорен ръководител на отдел „Международен“ на ВКП, е, че по този показател следователите от НСлС работят качествено и в срок, като не могат да бъдат упрекнати в забавяне или negliжиране на отговорностите, които им налага службата.

2. Структура и организация на дейността на НСлС.

Към момента следователите в НСлС са организирани в три отдела – „Стопански“, „Криминален“ и „Национална сигурност и общоопасни престъпления“. Следователите от отдел „Стопански“ са разделени в две групи – разследващи престъпления по Глава шеста и седма от НК и разследващи престъпления по Глава пета, осма и девета от НК.

Отдел 01 „Стопански“ е с най-многочислен щатен състав – 36 следователи /3 *незаети*/. Основният приоритет е работа по досъдебни производства за данъчни престъпления, пране на пари, длъжностни престъпления, както и престъпления, засягащи финансовите интереси на ЕС. Това са дела за престъпления с изключително висока фактическа и правна сложност, с огромен обем доказателствени материали, задължително изискващи знания освен от областта на наказателното право, още и задълбочени познания в други правни материи /данъчно и осигурително право, търговско право и др./

Отдел 02 „Криминален“ е с щатен числен състав 20 следователи /3 *незаети*/ и работи основно по д.п. за трафик на хора с цел сексуална и трудова експлоатация, трафик на наркотици, престъпления против личността /дела за убийства с изключително висока фактическа и правна сложност и огромен обществен интерес - като напр. делото „Белнейски“/. Отделът изпълнява международни следствени поръчки, свързани с провеждането на процесуално-следствени действия паралелно с организирането на оперативно-издирвателни мероприятия, нерядко съвместно с разследващите екипи от съответните държави.

Отдел 03 „Национална сигурност и общоопасни престъпления“ също е с щатен числен състав 20 следователи /2 *незаети*/. Следователите са специализирани и разследват дела за престъпления против Републиката, против мира и човечеството, против отбранителната способност, както и общоопасни престъпления. Особено важно място в

дейността на отдела заемат делата за разследване на крупни промишлени аварии и особено тежки престъпления по транспорта, свързани с многобройни човешки жертви и огромни материални щети. Важно е да се отбележи, че следователите от отдела, освен висока правна култура, притежават и добра специална подготовка и натрупан значителен опит за извършване на първоначални и неотложни процесуално-следствени действия при възникнали сложни произшествия.

В НСлС е създадено и аналитично звено, дейността на което се изразява в изготвянето на доклади за дейността на НСлС, участие в работни групи по законопроекти и вътрешни актове. Като особено постижение бих посочил изготвените методики за разследване на специфични престъпления – тероризъм, пътнотранспортни произшествия, финансиране на тероризъм, престъпления, свързани с въздухоплавателния транспорт и др. Тези методики, освен теоретичен анализ на съответните престъпления, дават и едни много ясни практически насоки за стратегията и тактиката на разследването и неговото планиране. Със сигурност бих инициирал актуализиране на тези методики с оглед актуалната нормативна база, както и предвид новите икономически реалности, вкл. в зоната на т.нар. сива икономика. Същевременно, в качеството си на заместник на главния прокурор по разследването, бих популяризировал тези методики не само сред следователите, но и сред другите разследващи органи, посочени в разпоредбата на чл.194 ал.3 от НПК.

3. Администрация на НСлС.

Важно значение за доброто функциониране на НСлС има специализираната администрация. Тя се ръководи от съдебен

администратор, като е организирана в два отдела – „Оперативен дежурен център“ и „Криминалистичен“, както и четири служби – „Регистратура и деловодство“, Документно обслужване“, „Архив“, и „Защита на класифицираната информация“.

Отдел „Оперативен дежурен център“ осъществява денонощно наблюдение на оперативната ситуация и подпомага работата на дежурните следователи. Дежурните служители следят състоянието на криминогенната обстановка, поддържайки връзка с оперативните дежурни центрове на МВР и ДАНС. Служителите в този отдел са длъжни при възникване на инцидент, чието разследване е от компетентността на НСлС */съобразно разпоредбата на чл.194 ал.2 изр.1-во от НПК/* незабавно да уведомяват директора на НСлС с оглед организацията на действия по разследването. Особено важна роля и достижение на предишния директор на НСлС е въвеждането на двата мобилни центъра за разследване */в изпълнение на проект по българо-швейцарската програма за сътрудничество/*, които са придадени към Оперативния дежурен център. Специализираното оборудване в тези мобилни центрове повишава изключително много бързината и качеството на редица действия по разследването, особено при оглед на местопроизшествие. Освен в НСлС, мобилни центрове за разследване има в още 6 следствени отдела към окръжните прокуратури в Бургас, Велико Търново, Пловдив, София и Софийска градска прокуратура, като със заповед са определени райони на тяхното използване с оглед обхващане на цялата територия на страната. Експерт-криминалистите към тези центрове подпомагат технически работата на следователите, като в задълженията им влиза и поддръжка и обслужване на техниката.

Отдел „Криминалистичен“ извършва експертизи от областта на

трасологията, балистиката, графологията, както и документно-технически. Служители от отдела участват в провеждането на действия по разследването, като подпомагат дейността на следователите, изготвят и криминалистически експертизи и справки. Особено ценна е помощта на служителите от този отдел при извършването на огледи на местопроизшествия и на веществени доказателства. Освен всичко друго, служителите в отдела извършват и анализ на обстоятелствата по д.п., установени на базата на приобщените по конкретно дело веществени доказателства и документи. Към момента отдела разполага и с т.нар. дрон за видео и фотозаснемане на местопроизшествия.

III. Очертаване на достиженията и проблемите в досегашната дейност на НСлС. Набелязване на цели за развитието и мерки за тяхното достигане.

1. Натовареност.

Най-тревожна е ясно очертаната тенденция за намаляване броя на новообразуваните досъдебни производства, както и на тези, приключени с мнение за съд. Самите следователи от НСлС нямат вина за това – на практика работата на следователя, освен по законово определените в чл.194 ал.1 т.1-3 от НПК случаи, зависи от съответния окръжен прокурор, който съобразно чл.194 ар.1 т.4 от НПК е овластен да възложи разследването по едно наказателно производство да бъде проведено от следовател. Очевидно е, че редакцията на чл.194 ал.2 изр.1-во от НПК */приета с ДВ бр.42/2015г./*, не доведе до положителна промяна в натоварването на НСлС с дела. Вероятно предишният директор на

НСлС, както и аз самият, не сме използвали достатъчно активно правомощието си по чл.194 ал.2 изр.2-ро от НПК, възложено ни със съответната заповед на главния прокурор. Последното отчитам като своя грешка, като пропуск, който съм убеден, че ще компенсирам и поправя. Ще положа максимални усилия да опровергая мнението, че следствието като цяло, и НСлС в частност, е орган на доизживяване който предстои да бъде ликвидиран. Напротив, считам че следователите имат своето важно и достойно място в системата на правораздавателните институции в страната. Необходими са усилия и работа, които лично аз няма да пощадя, за да възвърнат те своя заслужен през годините авторитет.

В този смисъл имам твърдата решимост, натовареността с дела на НСлС да достигне оптимални нива, които да позволят както качествено и срочно разследване по възложените досъдебни производства, така и разумно уплътняване на работното време.

2. Оптимизация на човешките ресурси.

Първата по важност задача, която стои пред всеки един ръководител, е свързана с управлението на човешките ресурси. Само по себе си, успешното решаване на тази задача ще облекчи и подпомогне решаването на редица други проблеми, като например бързината и качеството на разследването по делата. В този смисъл, изключително важно е срочното изготвяне на предложение за провеждане на конкурси за запълване на освободените работни места поради пенсиониране, преместване на друга длъжност или подаване на оставка. Към момента незаети са 8 следователски длъжности, а на петима следователи предстои пенсиониране през 2018г. поради навършване на 65-годишна възраст.

Паралелно с това, една от първите стъпки, която бих предприел

като директор на НСлС, е да оптимизирам работата на специализираните отдели, като ги преструктурирам съобразно натовареността, динамиката на обществените отношения и криминогенната обстановка, при отчитане на професионалния опит и специализация на колегите следователи. Със сигурност това ще направя едва след проучване мнението на колектива на самата НСлС. Една от първите промени, които ще предлага, е досъдебните производства да се разпределят на принципа на случайния подбор отделно от исканията за правна помощ. Същевременно основните принципи, на които бих заложил, предлагайки на колегите промяна, са специализация, екипност и взаимодействие:

а/специализация:

Специализацията е необходимо да отчита диференциацията в предмета на посегателство при отделните престъпни деяния, както и характерните особености в тяхното разкриване, разследване и доказване. Този въпрос има изключително важно практическо значение за постигане на търсената ефективност в работата на следователите чрез създаване на възможност за надграждане и разширяване на специалните им знания в определени области /търговско право, данъчно право, счетоводство и т.н./. Той е от значение и при прилагането на принципа за случайното разпределение на делата. Вътрешното структуриране на отделите би следвало да се извърши на базата на специализацията, а разпределението на делата, така както е заложено в разпоредбата на чл.9 ал.2 от ЗСВ, да се прилага стриктно в рамките на самите отдели. Специализацията е особено необходима по дела, които изискват познаване на специфична правна материя, по-широка от общите познания в областта на наказателното право, каквито са делата за злоупотреби със средства от еврофондове, пране на пари, данъчни

престъпления, трафик на хора, тежки промишлени и транспортни аварии и др.

б/екипност:

Към настоящия момент по редица дела са сформирани екипи от следователи, които съвместно провеждат разследването. Това е изключително полезно и смятам да продължа тази практика, като избегна или поне намаля до минимум известните проблеми, възникващи при съвместната работа на няколко човека по една задача */напр. неангажираност на някои от членовете на екипа, липса на съвместно планиране/*. Предимствата на екипната работа по конкретно досъдебно производство са повече от очевидни – паралелното извършване на различни процесуално-следствени действия повишава неимоверно бързината на разследването, специализацията в рамките на екипа помага за по-качественото и провеждано в дълбочина разследване. Недостатъците, посочени по-горе могат да се избегнат чрез изискване на писмени планове с конкретно набелязване на предстоящите действия по разследването, вкл. срокове за извършването им и конкретен следовател, отговорен за изпълнението им. В НСлС има достатъчно следователи с изключително висока компетентност, чийто професионален капацитет и организационни способности трябва да бъдат максимално използвани. В този смисъл включването в разследващия екип на опитни следователи, които да ръководят и координират работата му, да извършват анализ на събраните доказателствени материали, би било изключително полезно и ще даде положителен тласък по редица тежки, обемни и многопластови дела. Такива екипи считам за задължителни по делата с особено висока сложност и изискващи извършването на много голям обем от действия по разследването. Такива са делата за организирана престъпност,

корупция, пране на пари, злоупотреби със средства от фондове на ЕС, данъчни и финансови измами, скиминг, трафик на хора, тежки производствени аварии и други престъпления от значим обществен интерес. Освен всички гореизложени аргументи, считам екипния принцип на работа за изключително полезен и елиминиращ всички възможности за корупция и нерегламентирано влияние при разследването.

в/взаимодействие:

Логично, първата насока на взаимодействие на следователите е тази с наблюдаващите прокурори, чийто указания стриктно следва да се спазват. По силата на предоставената му законова функция по ръководство и контрол */чл.196 и чл.197 от НПК/* наблюдаващият прокурор е органът, който определя насоката на разследването и какви са необходимите действия за правилното му развитие. В този смисъл следователите */както междувпрочем и другите, посочени в НПК, разследващи органи/*, са длъжни да изпълняват всички писмени указания, които прокурорът им дава.

Втората насока на взаимодействие на следователите е с лица или други органи, чиито специални знания, опит или правомощия в определени области са необходими за процеса на доказване в рамките на наказателното производство. Това се отнася за вещите лица, банковите институции, органите на Националната агенция по приходите, Агенция Митници, Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество, Националния осигурителен институт и др. Тук трябва да се премахнат пречките за ефективно взаимодействие, основните от които са формализмът и въведените бюрократични механизми, които пречат за своевременното получаване на исканата информация.

Третата насока на взаимодействие е с представители на други държави или на международни структури, които имат определени правомощия от значение за едно наказателно производство */национални разследващи органи, Интерпол, Европол, Евроджъст и др./*. Взаимодействието с тях следва да се осъществява по правилата на възприетите международни стандарти или по правилата на международното сътрудничество по наказателни дела. Международното правно сътрудничество е от изключително значение и ще добива все по-нарастваща роля в практическата дейност по разследването. В днешния глобализиран свят, престъпността все по-често прехвърля националните рамки и се превръща в трансгранична и мултинационална. Именно поради тези причини сътрудничеството по обмяната на информация между правоохранителните и правораздавателни органи на България от една страна и тези на страните от ЕС и на други държави, би била от съществено значение не само за разследванията, провеждани от НСлС, но и за обратен обмен на информация, която би могла да е от полза на нашите партньори в техните разследвания.

В този смисъл бих поощрявал и все по-активното използване на модерната и съвременна форма на разследване – т.нар. *ЛТ /съвместните екипи за разследване/*. В последните 5 години, като ресорен заместник на главния прокурор при ВКП, лично се убедих в предимствата и ефективността, които дава тази форма на международно сътрудничество по отношение на съкращаване на сроковете за разследване и прякото използване на доказателствата, събрани в рамките на екипа от всички страни паралелно.

3. Дейност по методическо ръководство на следователите от окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури.

Една от първите ми стъпки би била да посетя всеки един от окръжните следствени отдели, като проведя съвещания както със следователите в тях, така и с окръжните прокурори, които без изключение познавам лично. В рамките на тези съвещания бих желал да се запозная на място с колегите следователи, с постигнатите от тях резултати и с актуалното състояние на възложените им за разследване досъдебни производства. Важно е за мен да узная и какво е доверието на съответния окръжен прокурор в работата на поверения му следствен отдел и заедно да набележим мерки за подобряване на взаимодействието и подобряване на резултатите. В този смисъл бих положил усилия да мотивирам всеки окръжен прокурор да натовари оптимално следствения си отдел с дела със съответната сложност и тежест.

IV. Медийна политика. Прозрачност в дейността на НСлС.

Самият аз не съм от хората, които търсят медийна популярност. Но неслучайно медиите са определяни като „четвъртата власт“. Те са необходимият посредник между гражданското общество и институциите и са своеобразен лакмус за работата на последните. Често те предизвикват ускорена реакция и същевременно са коректив на действията на държавните органи.

До голяма степен недоверието към съда, прокуратурата и следствените органи се дължи на факта, че обществото не знае какви огромни усилия полагат магистратите. В недостатъчна степен и на недотам разбираем за широката аудитория език се разясняват и постигнатите резултати. Хората, напълно логично, не са наясно със законовите ограничения в някои от дейностите ни и смятат, че нямаме желание за работа. Атрактивният, но неверен спрямо днешните

реалности цитат, че над правоохранителните органи е само Господ, не намира адекватен контрапункт, когато се говори за съдебната система. Медиите, като основно средство за информиране на обществото, в решаваща степен влияят върху формирането на общественото мнение и на обществените нагласи вкл. и към съдебната власт.

Комуникацията на НСлС с медиите не може да бъде осъществявана отделно от политиката на прокуратурата в тази област, но известно активизиране и популяризиране на постигнатите успехи */в стриктно съответствие с разпоредбата на чл.198 ал.1 от НПК/* би било полезно както за следствието, така и за обществото. Медиите са необходим партньор, а не досаден противник. В моята работа ще заложа на уважението към работата на колегите и на адекватното представяне на постигнатите от тях резултати пред журналистите. Смятам, че само с взаимодействие, а не с противопоставяне, ще успеем да постигнем видими и устойчиви резултати в насока укрепване на доверието и авторитета на органите на следствието и съдебната власт в обществото.

V.Поощрения и наказания.

Необходимо е активно и ефективно използване на инструментите за поощрения и наказания. Към момента тези институти почти не се използват. Доколкото се внасят предложения за награждаване на следователи, то това се прави главно по повод навършването на юбилейна годишнина или при пенсиониране. Когато някой се е отличил в хода на работния процес, той следва да бъде своевременно предложен за награда. И обратно, ако не изпълнява достатъчно съвестно, качествено и в срок служебните си задължения, следва да бъде наказан.

Особено активно ще използвам възможността за налагане на

дисциплинарни наказания за бездействие, което неоправдано забавя наказателното производство /произтичаща от разпоредбата на чл.307 ал.3 т.2 от ЗСВ/, тъй като една от основните критики към работата на следствието е именно бавното разследване по делата. Бързината на разследването е от особена важност при досъдебните производства срещу известен извършител и повдигнато обвинение, защото се засягат и ограничават правата на граждани. Макар и да отчитам, че някои дела с изключително висока фактическа и правна сложност и изискват събиране на огромен обем от доказателствени материали, съвършено неоправдано е разследването по едно досъдебно производство да продължава по две, три или дори повече години. Разбира се, към срочността на разследването не бива да се подхожда механично, защото всяко дело има своя специфика, но този въпрос е важен и следва да се ангажира със стриктен контрол. Само по себе си бавното правораздаване е лошо правораздаване, затова контролът по срочността ще осъществявам лично.

VI. Повишаване на професионалната квалификация на следователите.

Престъпността през последните десетилетия претърпя истинска метаморфоза и се промени пред очите ни. Именно затова в днешно време професионализмът е немислим без адекватно обучение, както по чисто правна материя /динамично променящото се материално и процесуално право/, така и по теми като киберпрестъпления, финансово-данъчни разследвания, проследяване на паричните потоци, противодействие на тероризма и т.н. Познавам добре изградената учебна база на прокуратурата, която може да ни осигури отлични условия за повишаване на квалификацията на следователите

както от НСлС, така и от окръжните следствени отдели. В този смисъл ще настоявам за обучения както с лектори - прокурори и следователи от системата, така и със специалисти от чужбина, които могат да предадат ценен опит именно по горепосочените актуални теми. Същевременно съм сигурен, че могат да се намерят и способи за дистанционно обучение, което също бих насърчавал.

Трябва да продължи и сътрудничеството с Националния институт на правосъдието по провеждането на обучения за следователи и съдебни служители. От изключително значение са обученията за повишаване на квалификацията както по отделните методики за разследване на различните видове усложнена престъпна дейност */данъчни престъпления, пране на пари, трафик на хора, скиминг и др./*, така и по отделните техники за разследване */ефективно прилагане и използване на СРС – доверителна сделка, служител под прикритие, контролирана доставка; защита на свидетели; работа в ЛТТ – съвместни екипи за разследване и т.н./*. Сътрудничеството с НИП по провеждането на обучения на съдебните служители също следва да продължи. Трябва да се провеждат и текущи обучения по защита на класифицираната информация в съдебната система, административно обслужване на гражданите и други.

VII. Активизиране на разследванията в дълбочина.

По много от делата за престъпления, генериращи материални облаги, разследването трябва да се провежда в дълбочина, като освен инкриминираното престъпление, работата на следователите следва да обхване и всички други аспекти на престъпна дейност, свързани с разпределянето и управлението на генерирания престъпен ресурс и неговата легализация. Ще настоявам в хода на разследванията да се

установява и ефективно проследява генерирания престъпен капитал и неговата трансформация. Това би създавало възможност за разкриване на допълнителна престъпна дейност с финансов характер. За това е необходимо да бъде извършено всеобхватно и пълно разследване за друга престъпна дейност и имущество, придобито от нея. В резултат на това, имуществото, придобито от престъпната дейност, ще може да бъде отнето в полза на държавата. Ще настоявам за активна стратегия при разследването и за системно установяване на връзки между престъпленията и пряко или косвено свързаните с тях лица и имущество, на аспекти на организирана престъпност, на икономически, финансови и други престъпления, вкл. за изпирането на пари. Всичко това ефективно трябва да се съчетава с активно взаимодействие с КОНПИ по вземането на мерки за обезпечаване на незаконно придобитото имущество с оглед последващото му отнемане. Единствено тази Комисия има правомощието да запорира имущество, прехвърлено на трето лице */Мярка № 19 от Плана за действие за изпълнение на препоръките по Независимия анализ на прокуратурата/*. Само това взаимодействие на едно оперативно ниво, може да гарантира, че още на ранен етап от разследването ще се запорира имуществото, което може да бъде предмет на последваща конфискация от съда, преди да бъде разпиляно.

VIII. Подобряване на работата с вещите лица.

Един от сериозните проблеми, пред които са изправени следователите, е недостатъчният брой вещи лица, които освен това не винаги са достатъчно компетентни. Твърде чести са случаите на забавени експертизи, което налага удължаване на срока за разследване. Като правило изготвянето на заключение на иззети по делата компютърни

устройства, се забавя не по-малко от година, което е абсурд и не може да бъде толерирано. Вярно е, че към момента средствата за заплащане труда на вещите лица са недостатъчни. Същевременно ясно и отчетливо е артикулирана необходимостта от ангажирането на качествени експерти във финансово-икономическата област, които да бъдат устойчиво привлечени към работата на следствието. Показателен пример в това отношение са сложните дела за финансови и данъчни престъпления и необходимостта от високо качество на вещите лица в тази област, както и стриктното спазване на принципите за почтеност в работата им. Трябва да се намерят механизми за привличане на утвърдени специалисти в необходимите области, притежаващи високо ниво на експертиза и интегритет. За разрешаването на тези въпроси трябва да се проведе дискусия с ръководството на НАП и Агенцията за държавна финансова инспекция относно възможността */евентуално необходимостта от законодателни промени/* за структуриране на звено от експерти, на които да се възлага даването на експертни становища по наказателните производства, касаещи финансови и данъчни разследвания */по подобие на НИКК към МВР/*. Трябва да се създаде правна възможност да бъдат използвани специализираните експертни познания на служителите от НАП в областта на данъчното законодателство чрез изготвянето на съдебни експертизи. Възлагане изготвянето на експертни заключения от служители на тази агенция ще доведе до отчетливо ускоряване на наказателното съдопроизводство по данъчните и финансови разследвания. */Като пример - по този начин е структурирана работата на испанската прокуратура за борба с корупцията и организираната престъпност, към която освен полицейски служители са командировани и такива на приходната агенция и държавния одит, на които се възлага изготвянето на експертни становища по делата./*

Отделен е въпросът с разноските за вещи лица, което е едно основно разходно перо в бюджета на институцията. Всъщност, с предишния директор на НСлС много често сме обсъждали необходимостта да бъде създаден централизиран фонд „Съдебни експертизи“ към Министерство на правосъдието, от който да се заплащат разходите за вещи лица и преводачи както на досъдебното, така и в съдебното производство, а впоследствие при постановяване на осъдителна присъда, осъденият да възстановява съдебните разноски в този фонд.

IX. Развитие на колектива.

На последно място, но в никакъв случай не и по значение, е развитието на колектива – поддържането на добър микроклимат, базиран на взаимното уважение и професионален подход в работните отношения. Не следва да се допуска конфронтация между отделни следователи, нито да се фаворизират някои от тях. Няма да се толерира насаждането на страх, раболепие и сляпо подчинение. Не бива да се допуска съсредоточаване върху проблемите и различията, а да се търси общия, взаимен интерес – за институцията и за хората, които работят в нея. Именно тук искам да отбележа, че освен нормативно установените принципи на ръководство, е необходимо да се прилагат общочовешките принципи за коректност, диалогичност, доверие и взаимно уважение. Въпреки структурата на прокуратурата и следствените органи като единни и централизирани йерархични институции, няма да се толерира насаждането на страх, раболепие и сляпо подчинение. Именно тук искам да отбележа, че освен нормативно установените принципи на ръководство, е необходимо да се прилагат и общочовешките принципи – коректност, диалогичност, доверие.

В заключение ще посоча, че Националната следствена служба ще продължи да изпълнява своите задължения и ще се стреми да се развива като активна и ефективна част от съдебната система.

София

31.10.2017г.

С УВАЖЕНИЕ:

/Борислав Сарафов/